

EL 2021-2027 siseturvalisuspoliitika fondide seirekomisjoni koosoleku protokoll, 13. märts 2025

PROTOKOLL nr 7

13.03.2025

DELTA 21.03.2025 nr 14-13.2/99-1

Juhatas: Krista Aas
Protokollis Piret Loorand

Osalesid: Krista Aas, SiM, varade asekanter, seirekomisjoni esimees;
(seire- Birgit Lüüs-Jakobs, Riigikantselei, strateegiabüroo nõunik;
komisjoni Kaili Siimsen, Haridus- ja Teadusministeerium, keelepoliitika osakonna
põhiliikmed) peaekspert;
Laidi Surva, Justiits- ja Digiministeerium, kriminaalpoliitika asekanter;
Eda Silberg, Kultuuriministeerium, kultuurilise mitmekesisuse asekanter;
Rando Härginen, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, strateegilise
planeerimise osakonna välisvahendite valdkonnajuht;
Juhan Anupõld, Rahandusministeerium, riigieelarve osakonna välisvahendite
talituse nõunik;
Marju Saar, Rahandusministeerium, riigieelarve osakonna strateegia talituse nõunik
(asendus- Tanel Ross, Kliimaministeerium, finantsosakonna juhataja;
liikmed): Marcus Ehasoo, Vabaühenduste Liit, huvikaitse juht

Euroopa Andrea Giannetto, Euroopa Komisjon, DG HOME E.3
Komisjoni
vaatlejad:

Vaatlejad: Erle Ignatjev, Välisministeerium, konsulaarosakonna nõunik
Aivi Kuivonen SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Martin Eber, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Ülle Leht, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Kristina Ots, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Ave Osman, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Kadri Linnard, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Kairit Mägi, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Katrinn Veering, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Marin Olo, SiM, välisvahendite osakonna nõunik
Anne Abel, SiM, strateegia- ja arendusosakonna juhataja
Anneli Liblik, SiM, korrakaitse ja süüteomenetluse osakonna nõunik
Heidi Maiberg, SiM, piirivalve- ja rändeosakonna nõunik
Paavo Mikson, SiM, piirivalve- ja rändeosakonna nõunik
Mati Omblor, SiM, sisejulgeoleku osakonna nõunik
Rene Vihalem, SiM, digi- ja teabehaldusosakonna nõunik

Häli Allas, SiM, strateegia- ja arendusosakonna targa ja innovaatilise siseturvalisuse valdkonna juht
Kairi Kõõts, SiM, strateegia- ja arendusosakonna strateegilise planeerimise valdkonna juht
Ly Kokkar, SiM, strateegia- ja arendusosakonna PlanPro peakasutaja
Krystiine Liiv, SiM, strateegia- ja arendusosakonna teadusnõunik
Piret Loorand, SiM, välisvahendite osakonna nõunik

Päevakord:

1. Koosoleku avamine ja päevakorra kinnitamine
2. Perioodi 2014-2020 siseturvalisuspoliitika fondide (Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (AMIF) ja Sisejulgeolekufond (ISF)) rakendamise järelhindamise tulemuste tutvustus
3. Infopunkt: ülevaade fondide rakendamise hetkeseisust
4. Siseturvalisuspoliitika fondide teavitustegevused
5. Rändepakett ja muud 2025. aasta olulisimad tegevused
6. Muud küsimused

Otsuste ülevaade:

1. Teave EL siseturvalisuspoliitika fondide 2014-2020 rakenduskavade järelhindamise tulemuste kohta võeti teadmiseks.
2. Teave EL siseturvalisuspoliitika fondide 2021-2027 rakendamise edenemise kohta võeti teadmiseks.

1. Koosoleku avamine

Krista Aas, Siseministeriumi (SiM) varade asekanstler ja seirekomisjoni esimees avas koosoleku, tutvustas veebikoosoleku läbiviimise korda, seirekomisjoni ülesandeid ja koosoleku päevakorda. Täiendavaid päevakorrapunkte seirekomisjoni liikmed lisada ei soovinud ja päevakord kinnitati ühehäälselt.

Vastavalt seirekomisjoni töökorradele oli enne koosolekut saadetud päring ka Õiguskantsleri kantseleile ja 24. jaanuaril saadud kinnitus, et õiguskantslerile ei ole laekunud ametlike kirjalikke kaebusi põhiõiguste rikkumise kohta EL siseturvalisuse fondide toetuste rakendamisel. Seda teemat seega päevakorras ei käsitletud.

2. Perioodi 2014-2020 siseturvalisuspoliitika fondide (Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond (AMIF) ja Sisejulgeolekufond (ISF)) rakendamise järelhindamise tulemuste tutvustus. Ettekanne slaidid 2021-2027 (nr 4-27).

Krista Aas (SiM) meenutas päevakorrapunkti alguses, et koosoleku teist päevakorrapunkti on kutsutud veebis kuulama ka Siseministeriumi erinevate osakondade esindajad.

Vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/1060 kiidab seirekomisjon heaks hindamiskava ja kontrollib hindamiste, nende kokkuvõtete ja hindamistulemuste järelmeetmetega seotud edusamme.

Määruse ja hindamiskava kohaselt tuli 2014-2020 siseturvalisuspoliitika fondide järelhindamine läbi viia detsembriks 2024, mis tehti kahele siseturvalisuspoliitika fondile ühiselt. Järelhindamise viisid läbi hindajad Rakendusuuringute Keskusest Centar märtsist kuni detsembrini 2024. Hindamise tulemusel valmis kaks lõpparuannet, ehk kummagi fondi kohta üks aruanne, mis avaldatakse ka Siseministeriumi Euroopa Liidu toetuste kodulehel.

Aruandeid jagati seirekomisjoni liikmetega 27. veebruaril saadetud e-kirjas. Varasemalt oli Siseministeerium kui fondide vastutav asutus jaganud hindamise lõpparuandeid ka Euroopa Komisjoniga.

Järelhindamise tulemuste tutvustamiseks on koosolekule kutsutud CentARi esindajad Epp Kallaste, Anu Rentel ja Laura Uuskivi.

2.1 Ülevaade Sisejulgeolekufondi järelhindamise tulemustest (ettekandjad: **Epp Kallaste ja Anu Rentel**, Rakendusuringute Keskus Centar, vahehindamise projektijuht). Slaidid 4-31 ja lisa „Lõpparuanne ISF“.

2.2 Ülevaade Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi järelhindamise tulemustest (ettekandja: **Laura Uuskivi**, Rakendusuringute Keskus Centar, vahehindamise projektijuht). Slaidid 32-55 ja lisa „Lõpparuanne AMIF“.

Koosolekul osalejate tõstatatud küsimused / seisukohad / arutelu:

Andrea Giannetto (EK DG HOME) tänas omalt poolt ettekande, selle leidude ja soovitude esitamise eest. Euroopa Komisjoni hinnangul oleks võinud põhjalikumalt analüüsida ka vajadusi ja lähteolukorda, samuti seda, kas programmi eesmärkide ja tegeliku olukorra vahel esines lünki. Näiteks oleks olnud hea analüüsida SCHEVAL soovitude rakendamist fondi abil, kuna mitmed 2019. a SCHEVAL soovitusel kordusid ka 2023. a aruandes.

Oleme nõus kriitikaga ühisele järelevalve- ja hindamisraamistikule, sel põhjusel on perioodil 2021-2027 kasutusel ka uus süsteem. Kuid kindlasti on siin võimalus ka liikmesriigil täiendavaid näitajaid lisada, mis oleks täpsemad, paindlikumad ja sisukamad, kuna ühised hindamisküsimused ei olegi täielikult kohanduvad iga programmi jaoks – iga programmi strateegia ja andmete kättesaadavus on erinev. Oleme avatud ka soovitudele, mis näitajaid puudutavad ja aitaksid parandada järelhindamise kvaliteeti, neid võib esitada hindamisplaani tööprotsessi käigus.

Mõned soovitusel veel:

- Lihtsustamise ja standardsete kulumudelite (SCO) osas on vaid märgitud, et neid ei kasutata, kuid puudub analüüs nende kasutamise plusside/miinuside või mittekasutamise põhjuste kohta.
- Asjakohasuse osas ei ole selge, kas SCHEVAL-i soovitude täitmiseks tuleks rakendada rohkem või vähem meetmeid ning millised on suurimad täitmata vajadused nii programmi raames kui ka sellest väljaspool.

Epp Kallaste:

- SCHEVAL hindamiste teemal: enamus tegevusi tehaksegi seetõttu, et olla Schengeni nõuetega vastavuses. SCHEVAL hindamise sisu ei olnud meile kogu ulatuses kättesaadav ja seda ei olnud seetõttu väga täpselt võimalik programmide rakendamisega võrrelda.
- Järelhindamise käigus andmelünkade täitmine on suhteliselt keeruline. ABC-värvate näite puhul oleks küll põhimõtteliselt võimalik üles ehitada võrdlusgrupiga hindamine, et saaks analüüsida, kui kiiresti kummalgi juhul värvaid läbiti, kuid selleks on siiski vaja, et andmeid oleks kogutud algusest peale. Tagantjärele jäävad hinnangud arvamuspõhiseks. Küsimus on ka selles, millisesse detaili laskuda: kui võtta üks konkreetne tegevus (ostmine, paigaldus), saab selle hindamiseks minna otse andmete juurde. Kui aga vaadata seda tasandit, et mis juhtub piiriületustega üldiselt, kui ABC värvatest kiiremini läbi minnakse, on asjakohaseid näitajaid juba keerulisem välja

pakkuda. Esitasime taustainfona soovitused ka andmete kogumise kohta, kuid tegelikult läks see juba kaugemale programmi kui sellise üldisest hindamisest.

- Küsimuse kohta, kas näitajate süsteem tuleks välja töötada Euroopa Komisjoni (EK) või liikmesriigi poolt või mõlema koostöös: praegu võtab Eesti üle EK raamistiku ja rakendab seda, täiendavaid hindamistegevusi ei lisata.

Krista Aas: Kõik mõtted on õiged. Nõus, et hindamisi võiks teha terviklikult, kuna eesmärk, et Schengeni ruum oleks turvaline ja kõik reeglid rakendatud, on ühine. Kuid SCHEVAL hindamise tulemused olid vastavalt EL reeglitele suunatud ainult konkreetsele sihtgrupile, siseriiklikult oli andmetele juurdepääs piiratud.

Tagantjärele lünkade täitmine on keeruline, tuleks eelnevalt planeerida mõjususe hindamine. Püüame koostöös EKga leida häid näitajaid, mille kaudu saaks paremaid hinnanguid anda. Sel perioodil oleme juba kindlasti paremad.

3. Ülevaade fondide rakendamise hetkeseisust

Ettekanne: Seirekomisjoni slaidid 2021-2027 (nr 56-70).

Kõigi kolme fondi kohta infoks, et fondide rakendamise eetingimused on endiselt täidetud, muudatusi ja kaebusi ei ole. Perioodi 2021-2027 vahehindamise soovitustega arvestatakse järgmise rahastusperioodi ettevalmistamisel, osadega on arvestatud ka juba käesoleval perioodil: teeme koostööd Riigi Tugiteenuste Keskusega andmevahetuse lihtsustamise teemal riigitöötaja iseteenindusportaali ja sündmuste infosüsteemi vahel ning maksetaotluste prognooside viimisega e-toetuste keskkonda. Lisaks võeti tähelepanu alla erinevate elluvijate sarnased tegevused samale sihtrühmale, soovitus luua mugavam koolituste ja aruandluse raporteerimise võimalus ja soovitus laiendada võimalusi seadmete riskasutamiseks.

3.1. Martin Eber (SiM), tutvustas AMIFi hetkeseisu

3.2. Ülle Leht (SiM) tutvustas ISFi hetkeseisu

3.3. Aivi Kuivonen (SiM) tutvustas BMVI hetkeseisu

Seirekomisjoni liikmetel ei olnud küsimusi ega tõstatatud seisukohti.

4) Siseturvalisuspoliitika fondide teavitustegevused

Ettekanne: Seirekomisjoni slaidid 2021-2027 (nr 71-73).

Krista Aas (SiM) juhatas päevakorrapunkti sisse meenutades, et seirekomisjoni ülesandeks on vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2021/1060 artiklile 40 kontrollida teabevahetus- ja nähtavusmeetmete rakendamist. Seega neljanda päevakorrapunkti all tutvustab Siseministeeriumi kommunikatsiooniosakonna nõunik ja fondide teabevahetusametnik Kristina Ots fondide teavitustegevusi, mida on tehtud alates meie viimasest kohtumisest aprillis 2024.

Kristina Ots: Alustan enda ettekannet väliskommunikatsioonist, mida peetakse sageli tähtsamaks kui sisekommunikatsioonist, sest teavitame ju eelkõige avalikkust. Kuigi ilma eduka sisekommunikatsioonita ei ole ka edukat väliskommunikatsioonist. Väliskommunikatsioonist jätkame tavapäraste tegevustega (pressiteated, peaministrile ja siseministrile jt kõneisikutele sel teemal jutupunktide andmine, podcastid, kõigi välissihtrühmade esindajatega näost näkku suhtlus ning Euroopa Komisjoni, toetusasajate ja partnerite ELi siseturvalisuspoliitika fondide

teavituse toetamine). Uue tegevusena toimub briif ajakirjanikele, keda kaasame juba briifi ettevalmistusse, uurides neilt teemade ja teabe saamise viiside-vormide kohta. Teise teemana arendame koostöös Riigi Tugiteenuste Keskusega veebilehte, millel kuvatakse avalikkusele värviliselt ja reaajas (uuenevad kord ööpäevas) fondide rakendamise teave (raha liikumine). Kuid me ei saa keskenduda ainult andmeteabele – inimestele on olulisimad ikka inimesed. Seepärast kogume europrojektide edulugudeks just nende projektidega tegelevate inimeste kogemuslugusid, mida kodulehel eraldi lehel kuvama hakkame, ning ristviitame, koos Euroopa Komisjoniga peagi ka neil valmiva kogemuslugude lehele. Sisekommunikatsioon on sama oluline kui väliskommunikatsioon. Sisekommunikatsioonis on olulisim, millele keskendume, suhtlus toetusesaajatega ja neile pakutav teavitustugi. 5.mail on tulemas teabepäev, kus teemad on toetusesaajate endi poolt nii eelmise teabepäeva tagasisides kui küsitlusele vastates välja pakutud – siin töötab sama põhimõte, mis ajakirjanikega, – kaasame inimesed, keda informeerime, neile edastatava teabe valikuprotsessi, et anda teavet, mida tõesti vajatakse ja kasutatakse. Infodisainina valmis, on toetusesaajatele saadetud ja kodulehele üles pandud, ka teavituse üksleht (seitse sammu eduka teavituseni), kuna toetuse saajatel on palju põhjalikku materjali teavituse kohta, kuid nende endi sõnul vajavad nad konkreetset ja lihtsalt lühijuhendit, millest saavad teavitust tehes samm-sammult lähtuda. Oluline uuendus on ka, et EL fondide 2021-2027 perioodi lehele ning kõigile vajalikele selle perioodi materjalile ja teabele on nüüd võimalik liikuda Siseministeeriumi avalehelt ühe klikiga (varem tuli teha selleks 6 klikki), nii „Kiirelt leitav“ sõnalingilt, kui „Oluline“ fotoga lingilt. Eestist laiema sisekommunikatsiooni mõistes oleme aktiivsed INFORM EU võrgustiku koostumisel. Juuni keskpaigas toimub Eestis INFORM EU võrgustiku täiskogu, kus siseturvalisuspoliitika fondid on valmis korraldama kolm fondidele omaselt üliägedat visiiti (eelmisel perioodil alanud ja uuel uue hooga jätkuvate edukate projektide juurde PÄASSE ja PPAASSE). Siit jõuame sisekommunikatsioonist sujuvalt tagasi väliskommunikatsiooni ja – rahvusvahelisse kommunikatsiooni, sest visiitidel osalejate sotsiaalmeediakanalite kaudu jõuab teave meie edukatest ELi toel käivatest projektidest ka nende riikide avalikkuseni. Kokkuvõtteks võin öelda, et EL siseturvalisuspoliitika fondide kommunikatsioon on nagu J.S. Bachi polüfoonia, kus pole vaid ühte solisti (ühte kõneisikut ea vaid ühte kommunikatsioonikanalit), vaid kommunikatsioon kulgeb katkematult korraga mitmekihilisena, kord ühest, siis teisest kanalist, kord ühe, siis teise kõneisiku hääle esile tõustes ja kindlasti – pidevas mitmetasandilises koostöös.

5. Rändepakett ja muud 2025. aasta olulisimad tegevused

Andrea Giannetto, Euroopa Komisjon

Oleme programmide rakendamisega jõudnud poolele teele ning seisame silmitsi oluliste tähtaegadega, nagu vahehindamine (MTR), olulised analüüsi- ja hindamisprotsessid nii liikmesriikides kui ka komisjoni tasandil ning eelkõige olulised muutused poliitikaraamistikus.

Senine rakendamine:

- Meil on hea meel näha üldiselt häid edusamme ning eriti BMVI ja ISF-i puhul tugevat dünaamikat toetusesaajate poolt deklareeritud kulutuste osas, mis võimaldas saavutada vahehindamise raames täiendava eraldiste künnise.
- Tahame kiita Eesti ametiasutuste head tööd erimeetmete ja välispiiri tugevdamise kontekstis, mis näitab meie ühiste jõupingutuste tulemuslikkust suunata rahastust sinna, kus tekivad olulised uued vajadused.

- Kasutame võimalust rõhutada ka vajadust jätkuvalt jälgida AMIF-i toetusesaajate kulutuste dünaamikat, mis on jäänud veidi alla algsete plaanide, eriti arvestades uusi pakti eraldisi.

Tulevikku vaadates:

- Rändepakti vastuvõtmine on toonud kaasa ulatuslikud ja intensiivsed koordineeritud jõupingutused EL-i ja liikmesriikide tasandil rände ja piiri haldamise valdkonnas. Oleme nüüd nn üleminekuetapis, mille eesmärk on, et liikmesriigid valmistaksid oma süsteemid ja struktuurid kõige paremini ette paktist tulenevate kohustuste täielikuks rakendamiseks alates juulist 2026.
- Nagu te teate ning on juba välja toodud Eesti riiklikus rakenduskavas, toob see kaasa investeeringuid vastuvõtusüsteemidesse, piiri haldamisse, tagasisaatmismenetlustesse jne.
- Need uued poliitilised eesmärgid kujutavad endast ka võimalust paremini koordineerida finantsüksuste tööd teie kolleegidega, kes tegelevad poliitikaküsimustega. Usume, et see on lähinädalatel hädavajalik.

Paktil on nüüd keskne roll kõikide programmide, eriti AMIF-i ja BMVI, rakendamises.

- Kolm päeva tagasi kiideti heaks temaatilise rahastu tööprogramm, milles määratakse ära summad, mis on saadaval AMIF-i ja BMVI uueks programmeerimiseks paktiga seotud rahastuse kontekstis.
- Kuna EL-i fondidest saadaval olevad summad on nüüd selgemad, on aeg koondada vajaduste hindamine, riiklik rakenduskava ja konkreetsed plaanid fondide ümberprogrammeerimiseks, et maksimeerida EL-i programmide lisandväärtust.
- Samuti on oluline meeles pidada, et EL-i õigusaktide rakendamine on liikmesriikide vastutus ning siseasjade fondid on vaid üks võimalikest rahastusallikatest. Tuleks teha jõupingutusi, et tuvastada prioriteetsed valdkonnad siseasjade fondide jaoks ja luua sünergiat teiste rahastamisallikatega, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitikaga.

Lisaks on oluline märkida, et fondide ümberprogrammeerimise prioriteetidid ei tulene ainult paktist. Väga tähtis on tagada, et BMVI ja ISF-i ümberprogrammeerimine arvestaks ka Schengeni hindamise soovitusi, mille komisjon on andnud 2023/2024 ning mis on seotud Eesti ametiasutuste tegevuskavaga. See hõlmab järgmisi prioriteetseid valdkondi:

- Schengeni infosüsteemi (SIS) tõhusam kasutamine
- Efektiivsed tagatised tagasisaatmismenetlustes
- Teabevahetuse parandamine õiguskaitsealase koostöö jaoks
- Operatiivne piiriülene koostöö

ISF-i puhul avaldab komisjon peagi läbivaadatud sisejulgeoleku strateegia, nagu on märgitud poliitilistes suunistes. Prioriteetide nimekirja on juba koostanud DG HOME kolleegid ning see on teile juba jagatud või jagatakse peatselt, et toetada fondide ümberprogrammeerimist.

Seda kõike silmas pidades on äärmiselt oluline tagada lähinädalatel tihe koostöö kõigil tasanditel, et ümberprogrammeerimise teemade arutelu viiks kokkuleppele muudetud programmide osas ning nende heakskiitmisele järelevalvekomitees enne suve.

Täname teid tänaste ettekannete ja arutelude eest ning ootame huviga edasist koostööd järgmistes etappides.

Krista Aas: Tänan Euroopa Komisjoni esindajat Andrea Giannettot sõnavõtu eest ja teavitan seirekomisjoni liikmeid, et Siseministerium, kes koordineerib EL varjupaiga- ja rändehalduse õigustiku reformi rakendamist Eestis, on loonud juunis 2024 ametkondade vahelise töörühma, et Eesti oleks valmis 2026. aasta juunis rändepaketti rakendama hakkama. Töörühma tööd juhib sisejulgeoleku asekanstler Joosep Kaasik. Eesti rändepaketi rakenduskava esitati Euroopa Komisjonile detsembris 2024. Rändepaketi tegevuskavas kajastatud reformi käivitamiseks vajalike tegevuste rahastamiseks on Euroopa Komisjon eraldanud Eestile täiendavad vahendid Varjupaiga-, Rände ja Integratsioonifondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rakenduskavadesse. Oleme toetuse eest tänulikud.

6. Muud küsimused

Muid küsimusi ei tõstatatud.

Kokkuvõte, lõppsõnad

SiMi varade asekanstler ja seirekomisjoni esimees Krista Aas tänas osalejaid sisuka koosoleku eest, koosoleku ettevalmistajaid, ettekandjaid ja tõlke.

allkirjastatud digitaalselt

Krista Aas
koosoleku juhataja

Lisad:

Lisa 1: EL perioodi 2021-2027 siseturvalisuspoliitika fondide seirekomisjoni koosoleku esitlus

Lisa 2: EL perioodi 2014–2020 Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi rakendamise järeelhindamise lõpparuanne

Lisa 3: Sisejulgeolekufondi perioodi 2014-2020 rakendamise järeelhindamise lõpparuanne